

آناطولی تورك تاريخي وثيقه كنده

توقار، نيكسار، زيله، ندر حاله، بازار، آماسيا، ولايت، قضا
و ناحيه مركز لوندكلى

كتابه لر

مهررى

معارف و كلتش ايلك ندر سات
مدير عمومى اوزون چارشلى ادفلى

اسجاييل مفعى

معارف و كلتش
استانبول، ملى مطبعه
۱۲۴۵ - ۱۹۲۷

کتابہ لک

افاده

معارف مفتش عمومیلگی ایله سنیواس ، ثوقاد ، آماسیه ولایتلرنی تفتیش ایتدیکم ائشاده بك چوق آتار تارنجیه ییلق
- اوزون سنه لرك تخریباتنه رغماً - برقهمنی حالا سینه سنده محافظه ایدن بوحوالی کتابه لرینی ده بولدیقم قادار طویللامشدم. بونلرك
اوزون زمان محفوظ قالماسی موافق کوروله دیکشندن تعلیم و تربیه دائره سی هیئت محترمه سنجه طبع و نشرینه قرار ویریلدی.
أزده کوروله جك نقصانلرك ارباب تدقیق طرفندن ا کال و تصحیح ایدله جکی طبعیدر .

۱۷ حزیران ۱۹۲۶

اسماعیل صفی

توقاد کتابه‌لری

توقاد :

توقاد اسکی پونت تقسیماتی میاننده (پونت پوله مونیاق) [۱] قطعه سنک شهرلری آره‌سنده مهم بر موقع اشغال ایدردی . اصل توقاد قصبه سنک انشاسنی (شارل تکسیه) قرون وسطادن ایلری کچمز دیور .

توقاددن نیکساره کیدن شوسه کنارنده و قصبه‌دن تقریباً بر بچق ساعت اوزاقده (ایریس = یشیل ایرمق) کنارنده بولنان و الیوم بعض خرابه بقایاسی کورولن (قومانا) قدیم شهری توقاددن چوق اسکیدر . شمدی بورایه (قومانات، کومه‌نه‌ک) دییورلرکه (قومانا) اسمندن محرفدر . تورکلردن اولان (قومان) اسمیه قومانا آره‌سنده کی مشابته شایان تدقیقدر . روم ایلیده کی (قومانووه) کبی بونک‌ده تورکلرکه علاقه‌سی مستبعد دکلدر .

توقادک وجه تسمیه‌سی بللی دکلدر . بو اسم توقاد ، توقات ، تحاط طرزنده یازیلشدر . ارمنیلر بورایی (اودوقسیا) و (یه‌وتوخیا) اسملریله ذکر ایدیورلر . [۲]

روایت کوره بت پرستلک زماننده ، (وه‌نوس) معبوده‌سی نامنه یاپیلان مراسیمک خرسیتیانلره خوش کورونمه‌مسندن دولایی قوماناده کی خرسیتیانلر هجرت ایله (توقاد) ی تأسیس ایتشلرمش .

[۱] پوله‌مون ، (ترمودون) یعنی (ترمه) چاینک دوکولدیکی محله اولوب (پوله‌مون) اسمنده بر حکمدارک اسمیه توسیم ایدیلش و پونت تقسیماتنده توقاد (نه‌او سه‌زاره = نیکسار) (زه‌لا = ذیله) و سائر شهرلره برابر بو تقسیماته داخل اولمشدر .

[۲] توقاد (توغایت) تورکلری طرفندن بنا اولونوب اوراسی اونلره مرکز اواش و «توغایت» اسمندن مخفف اوله‌رق (توقات) دینمشدر . تاریخ آل دانشمنده توخیه ، توقیه ، توکیه ، دوکیه و (زهره‌المشتاق) ده‌مغرب اوله‌رق (تحاط) ناملریله مقید اولان شهرک (توقات) اولدینی (مرقات‌الجهاد) ده مذکوردر . ! آماسیه تاریخی ج ۱ ، ص ۱۲۱ . (توق قات = سورلی شهر) (بوزغاد = سورسز شهر) دیمک اولدیغه کوره توقاد اسمی تورکجه‌در .

توقاد وحوالیسی عربلرک متعدد آقینلرینه اوغرادقدن صوکران دانشمنده حکومتک مؤسسسی (ملک احمد دانشمند غازی) طرفندن ضبط ایدیلشدر. بوندن صوکران توقاد صره سیله سلچوقیلره، ایلخانیلره، آرتنا دولتنه، قاضی برهان الدین ودها صوکران عثمانیلرک آله کچمشدر.

توقاد، قاضی برهان الدین زماننده متادیا مجادله صحنه سی اولمشدر. او زمان توقاد حاکمی (شیخ نجیب) دی. توقاد عثمانیلر زماننده سیواس ایالتنه مربوط سنجاق بکلکی ایدی. (۱۰۲۶هـ) سنه سنده والده سلطانلره خاص اوله رق ویرلمشدر. بر زمانلر سیواس ولایتنه مربوط متصرفلردن اولان توقاد الیوم ولایت اولوب توقاد، نیکسار، اربعه، ذیله، رشادیه، آرد اووه قضالریخی حاویدر.

*
* *

توقاد کتابه لری، سلچوقی، ایلخان، عثمانلی دورلرینه حاد اولوق اوزره تاریخ انشالری صره سیله قید ایدیلشدر:

أبو القاسم علی طوسی تربه سی

۶۳۱ هـ

توقادک صولو سوقاقدکی چارشیسندن معروف تربه در. ایکی دانه مزین پنجره سی واردر. پنجره لرک اوست طرفنده ماوی رنکده قارتمه چینیدن ایکی سطر کتابه کورولور. تربه نک پنجره پارمقلرینک اوزرنده صاری زمین اوزرینه ماوی چینی طوغله ایله تزینات یاپلمش اولوب بونلرک آره سندن کوفی خطله (الرحمن) سوره سندن ایکی آیت واردر. صاغده کی پنجره نک اوستنده (کل من علیها فان و یبقی) صولده کی پنجره نک اوستنده (وجه ربک ذوالجلال والاکرام) آیت کریمه سی کورولور. کتابه شودر:

۱- امر بعمارة هذا [المشهد في أيام دولة السلطان الاعظم علاء الدنيا والدين ابوالفتح كيقباد

بن کیخسرو

۲ - قسم امیر المؤمنین العبد المذنب المحتاج الى رحمته ابوالقسم بن علی الطوسی غفر الله له

ولجميع المسلمين بتاريخ سنة احدى ثلاثین ستمایه

بو تربه ده مدفون (ابوالقاسم) سلچوقیلردن ابتدا (علاء الدین کیقباد) ک امراسندن اولوب بر آراق (ملك الزعما) ایدی [۱] ابن بیبه ده (نجم الدین ابوالقاسم طوسی) ویا (بسرطوسی) دییه اسمی کچور.

[۱] (زعیم برقومک رئیس و سرکارینه و سوز صاحب لرینه ده نیر) (زعیم الدار) سلچوقی تعمیری القاب اولوب علاء الدین کیقباد زماننده (زعیم الدار شمس الدین) واردر. (زعیم الدوله) (زعیم الجیوش) مصرک القابی ایدی. (زعیم) عثمانیلر ده سپاهی عسکرلرینک باشنه ده نیر (انجمن مجموعه سی ۳۴)

عباسی خلیفه سی (ناصرالدین الله) ك علاءالدین کیقباده منشور سلطنتله نیابت حكومتی تبلیغ ایچون (۶۱۷هـ) سنه سنده کوندردیکی (شهاب الدین ابو عبدالله عمر بن محمد السهروردی) نك عودتنده تشییع ایچون کوندریلن هیئت میاننده (جلال الدین قره طای) ایله (نجم الدین طوسی) دنده بحث ایدیلیور. نجم الدین وقره طای، علاءالدین کیقباد نامنه (شهاب الدین سهروردی) یه یوز بیک عدد درهم و باصلمش سكه علائی اولق اوزره بش بیک دینار وسائر هدیه لر ویرمشردی.

بوندن بشقه ارزنجان منکوجلرندن (ملك علاءالدین داوودشاه) ك [۱] علاءالدین کیقباده عرض حرمت ایچون قیصری یه وروندنه (نجم الدین طوسی) یی داوود شاهك خدمتنه مأمور اولمش کوریورز. سلطان علاءالدین امیر نجم الدینی داوود شاهه کوندردیکی هدیه لرك تسلیمنه مأمور ایدیور. (امیر نجم الدین) ك داوود شاهه اون بیک لیرا، مرصع کمر، جبه، زر دوخت، عرب آتی تقدیم ایله سلطان نامنه بیان خوش آمدی ایلدیکی ابن بی بی ده محرردر. نجم الدین طوسی غیاث الدین کیخسروك ارزنجان حاكملکنه تعییننده خدمته بولونیور. (پسر طوسی) دییه ده معروف اولان نجم الدین طوسی غیاث الدین کیخسرو و اوغلی عزالدین زمانلرنده وزیراعظم اولان صاحب (شمس الدین محمد اصفهانی) نك همدمی ایدی. حتی ایلخان طرفندن حكومت، عزالدینك برادری (رکن الدین) و ویریلدیکی وقت خصملری (شمس الدین) ی اولدیرمك ایسته دکاری ائاده نجم الدین اکا صادق قالمش «زیننه افندی میزی حاکم بیلیرز» دیمش وقونیه اخیلرینی سلاحلاندیره رق اونی اوندنه دشمنلرینه قارشى محافظه آلتنه آلمشدی.

شو قیدلردن (۶۳۱هـ) تاریخلی تر به صاحبی نك کیم اولدینی آکلاشیلیر. تر به کتابه سنده «الاحتاج الی رحمته» تعبیری مطلقا وفات ایدنلرده قولانیلماز. (ابوالقاسم طوسی) تر به سنی بوتاریخده یاپدیرمش وبالا خره وفاتنده بورایه دفن ایدیلشدر.

بو ذاتك قیصریده (۶۴۷هـ) تاریخلی (حاجی قلیچ جامی) دییه معروف اولان جامع ومدرسه یی بنا ایتدیرمش اولدینی خلیل ادهم بك افندیك (قیصریه شهری) نامنده کی اثرلرنده مندرجدر. شوتاریخه کوره (ابوالقاسم طوسی) نك علاءالدین کیقباد، غیاث الدین کیخسرو، عزالدین کیکلوس، رکن الدین قلیچ آرسلان دورلرینی ادراك ایتدیکی آکلاشیلیر.

چوقور مدرسه

۶۴۵هـ

(یاغی باصان) مدرسه سی دییه ده طانیلان بو مدرسه الیوم خراب بر حالده اولوب قبه سی ودیگر اکثر اقسامی ییقلمشدر. قبوسی اوزرنده کی کتابه سی اوج سطر اولوب طاشك طولی بر متره (۶۵) سانتیمتره عرضی ایسه (۸۴) سانتیمتره در. موزه مدیری خلیل بك افندی استادیمرک مقاله لرنده [۲] تاریخ قسمتك

[۱] ارزنجان منکوجلری بش کشیدر. برنجیسی متکوج اسحق غازی اونوب صوكونجیسی (نظام الدین بن داوود ثانی) در. علاءالدین اوله عرض حرمت ایچون ککن ذات (بهرام شاه) ك اوغلی (علاءالدین داوود ثانی) در. [۲] آناتولی ده اسلامی کتابهلر (تاریخ انجمنی مجموعه سی نومرو ۳۴)

اكسيك اولديني محرر ايسهده بو ، طاشك صيوا آلتنده قالش اولماسندن ايلري گلشدر. توقاد اورتا مگتي تاريخ، جغرافيا معلمى مراقلى كنجاردن خالص طورغود بك بو صيوالى قسمى قازيه رق ميدانه جيقارمشدر. كتابه شودر : كتابه نك نقطه لى يرلى قيريقدر .

۱ — المعبود هو الله المصطفى رسول الله عن

۲ — الدنيا والدين كيكاسوس ظل الله وواقف هذه المدرسه

. [بوراده بركله وارسهده اوقونامادى]

۳ — الملك نظام الدين ياغيسان رحمه الله والساعى فى احياء بعمارة

. سنة خمس واربعين وستمايه

بو مدرسه نك ابتدا بائيسى سيواس دانشمنديلرندن اولوب (۵۳۷) دن (۵۶۲) سنه سنه قادار اجراى حكومت ايتش اولان (ملك نظام الدين ياغي باسان) در . نظام الدينك باباسى (ملك محمدغازى) روم لرله حرب ايدوب غالب كلديكى ائنده نظام الدين دنيايه كلش وظفر خاطرهمسى اولقى اوزره اوغلنك آدينى (ياغي باسان) = دوشمان باسان (قويمشدر . (نظام الدين ياغي باسان) دانشمندی حكمدارلرينك مهملرنددر . حكومت دانشمندی يا شامق ايجون چوق چالشمش وزماننده بونی تأمين ايتمشدر . وفاتندن صوگرا حكومتى سرعتله انقراضه يوز طوتمش (۵۷۰) سنه سنه ملك ذوالنون بن محمد زماننده منقرض اولمشدر . [۱] بو مدرسه سلجوقى حكمدارلرندن (عزالدین كيكاسوس ثانی بن غياث الدين كيخسرو) ك برنجى جلوسنده (۶۴۵) ده تکرار احيا ايدلشدر . عزالدین كيكاسوس (۶۴۴) تاريخنده جلال الدين قراطای كې ايلري كلن امرانك آرزوسى اوزرينه ترجيحاً مقام حكومته كچمشدى . [۲] بالاآخره قرده شارى ركن الدين وعلاء الدين سلطنت دعواسنه قيام ايتدكلرندن بعضاً مشترك وبعضاً يالكز اوله رق (۶۵۸) سنه سنه قادار اجراى حكومت ايتمشدر . قردهش مجادله لرى موغوللر ك امور حكومته مداخله لرينه قېو آچمش نه كنديسى ونه ده تبعه سى راحت يوزى كورمه مشدر . آشاغى قسملرده اوچ قرده شك سلطنت مجادله لرينه دائر ايضاحات ويريلىشدر . بو بنا عزالدینك ابتدای جلوسنده ياپيلمشدر .

توقاد كوپرىسى

۶۴۸ هـ

اوليا چلبى نك جسر مصنع اولديغندن [۳] بحثله (كمر كوپرى) ديه ياد ايله ديكي توقاد كوپرىسى آماسيا

[۱] ياغي باسانك اوغلى (مظفر الدين محمود) سلجوقى امراستندن اولوب غياث الدين كيخسروك جلوسنه خدمت ايتمشدر . مظفر الدين محمودك قيصر يه ده جامع كبير ديوارنده جدى (ملك غازى) نك يانديردىنى بو جامه ك اعمارينه دائر (۶۰۲) تاريخلى كتابه سى واردر . ينه قيصر يه ده قىزى [آتسوزالتى دىخى (۶۰۷)] تاريخلى كولك جامعى ياپدirmشدر . [۲] غياث الدين كيخسرو وفاتندن اول اك كوچوك اوغلى (علاء الدين) ى ولى عهد ياپمىشدى . امرا بوكا موافقت ايتمه رك (عزالدین) ى اجلاس ايله دير .

[۳] ج ۵ ص ۶۴

طرفندن شهره كیره ركن يشیل ایرمق اوزرنده در. بو کوپری مکمل و منتظم اولوب کسمه طاشله یاپیلمشدر . بش کوزی وارددر. کوپرینک اورتاسنده وشهره کیررکن صاغه تصادف ایدن کتابه مرمر طاش اوزرینه حک ایدیلشدر. یازینک خارجی تاثیرلردن محافظه سی ایچون کتابه طاشک ایچ طرفنددر. کوپرینک طولی یوز الی بر و عرضی یدی متره در . کتابه نك یازیمی کرفت سلجوقی ثلشدر .

بو کتابه سلجوقیلردن اوچ قرده شک یعنی غیاث الدین کیخسرو ثانینک اوغللرندن (عزالدین کیکاوس ثانی) (رکن الدین قیلچ ارسلان رابع) (علاءالدین کیقباد ثانی) نك مشترک حکومتلری زمانده وضع ایدیلشدر. کتابه شودر:

۱ -- وفق لانشاء هذه القنطرة المباركة في أيام دولة السلاطين الاعظم عز الدنيا والدين و ركن الدنيا والدين و علاء الدنيا والدين بنی السلطان غیاث الدین کیخسرو بن السلطان علاء الدین کیقباد

۲ -- براهین امیر المؤمنین اعز الله انصارهم و كان الموفق لهذه العماره هو الامير الا سفهسلار الكبير المؤيد المقبل ملك الامراء سيف الدولة والدين ، ففخر الخواص الامير الا

۳ -- عظم بروانه حمید بن ابی القاسم ابن علی الطوسی جده تعمد هم الله بغفرانه و قد اسس بنیانها علی التقوی من الله عز و جل الواقع فی خامس صفر فی شهر سنة ثمان و اربعین و ستمائة

۴ -- و كان معمارها والواقف علی عمارتها هو الامير المحتاج الى رحمة ربه الاعز الاخص الموفق المقبل بهاء الدين ضياء الاسلام

۵ -- تاج الانام و حید الملوك و السلاطين محمد بن الفرج المعروف بابن الحكيم افاض الله توفيقه و سهل خيراته و ضاعف اجلاله

غیاث الدین کیخسرو ثانی نك وفاتی اوزرینه وزیر اعظم صاحب شمس الدین محمد ، مشهور رجالدن جلال الدین قراطای ، اسد الدین روزبه ، امیر جامدار ، فخر الدین ابوبکر پروانه ایله مشاوره ایدهرک (عزالدین کیکاوس) نك حکومتیه قرار ویردیلر . فقط برادرلری رکن الدین ایله علاء الدین راحت دورمیهرق بربرینی متعاقب سلطنت دعواسنه قیام ایله دیلر . حتی مشهور امرادن (طر مطای) (ججا اوغلی) (حسام الدین بچار) بک ایله رکن الدین طرفنی التزام ایتدیلر . بو غوغا ایلك زمانده (۶۴۷) سنه سنه قادار یعنی اوچ سنه دوام ایتدی . نهایت اسرانهک توسطیه اوچ قرده شک بردن حکومت ایله ملری تقرر ایتدی . ایشته یوقاریده کی کتابه بو مشترک حکومتک ایکنجی سنه سنده وضع ایدیلشدر .

بر آز یوقاریده آکلاتیلدینی کبی (غیاث الدین کیخسرو بن کیقباد) نك وفاتنده عزالدین ، رکن الدین ، علاء الدین اسمنده اوچ اوغلی قلمشدی . غیاث الدین داها ثولمدن اول کورجی قرالیچه سی (روسودان) نك قیزندن دوغان کوچوک اوغلی علاء الدینی ولی عهد یامشیدی . (۶۶۴) ده غیاث الدینک وفاتی اوزرینه عزالدین دیکر لرینه ترجیح ایدیلدی . (کوسه داغ) فلاکتی متعاقب مملکتک قوتلی اولسی ایچون یاپیلان فدا کارلقلر بر طرفه براقیلهرق سلطنت مجادله لری باشلامق اوزره ایدی .

بو آرەلق (عزالدین کیکاوس) ە بر موغول ایلچىسى کلەرك (اوقتاى قان) ك اوغلى (كيوك خان) ك قاتلغە اصعادى سىبىنلە تابىتلارندە بولغان سلجوقى حەكمدارى دە مراسمە دعوت ايتدى . عزالدین قورقوب كىتىمك ايستەمىەرك بر طاقم بەنەلرلە اورتاىچە قردەشى ركن الدينى كوندردى. قان بو شەزادەيە رعايت ايدەرك اونی برادرىنك يرينە سلجوقى حەكمدارى نصب ايلەدى . مراسمدن عودت ايدن ركن الدين سيواسە کلەرك سلطنتنى اعلان ايلەدى. (٦٤٦ - ١٢٤٨)

(عزالدین كىكاوس) ك قردەشى (ركن الدين قلىچ ارسلان) ك سيواسدە بو صورتلە سلطنت دعواسنە قيام ايتمى موغللار ك مداخلەلرينە قانى آچدى. موغوللار بوبويوك تورك ايمپراطورلغنى يىقمق ايجون (ركن الدين) . مظاهرت وعد ايلەدىلر . وبر طاقم عسكردە ويدىلر . وضعيتك وخامتتى كورەن (عزالدین) ك وزىرى (جلال الدين قراطى) مملكتك ايكي قردەش آرسندە تەقسىمنى موغوللارە كوكەن ركن الدينە قبول ايتىردى . عزالدینك مركزى قونىە ، ركن الدينك سيواس ايدى. ركن الدينك امراسى بوتون سلجوق مملكتلرينك ائلدە ايدىلسى ايجون ركن الدينى تشويق ايلەدىلر . ركن الدين بوندن جسارت آلەرق برادرى اوزرينە هجوم ايتدى ايسەدە آقسراى جوارندە واقع محاربه دە مغلوب ومعتبلە اسير ايدلدى. عزالدین مرحمتلى ايدى. موغوللار ك مظاهرتنە نائل اولان قردەشە دو قونمادى. و ديكر قردەشى علاء الدين ايلە برلكدە حكومتە تشريك ايلەدى (٦٤٧) . مملكتدە انتظام يوقدى . موغوللر بارە ايجون متەدياً تضييقاتدە بولسورلردى . بو صرەدە قان اولان (منكو خان) سلطان عزالدینك حضورينە كلمنى امر ايلدى . عزالدین توالى ايدن ايلچىلردن قوشقولاندى ايسەدە هرچەباد آباد بر طاقم ھەدىلەرلە حركتە قرار وىروب سيواسە كلدى. عزالدین ، اكثر امرانك ركن الدين طرفدارى اولوب اونی سلطنتە كچيرە جكلردن قوشقولانەرق سرعتلە قونىەيە عودت ايلە يرينە وكالەك كوچوك قردەشى (علاء الدين ثانى) نى عرض تعظيما ايجون قانە كوندەردى . بو ذات يولەدە وفات ايتدى وحكومت ايكي قردەش ائلدە قالدى.

ابن بىيە كورە (عزالدین) ك روم اولان دايليرى متەدياً ركن الدينى تضييق ايلە سلطنت اجراسندن منع ايتك ايستەيەرك تحقير ايدىيورلردى . عزالدین ؛ ركن الدينى حبس ايدەرك سلطنتدە يالكر قالسى ايستەيوردى . نہايت ركن الدينى امرادن (كال الدين) جسارتلندىرەرك قىصرىيە قاچىردى و اورادە تکرار اعلان سلطنت ايتدى. قردەشى عزالدین كنديسنە سيواس ، ملاطيه ، خرپوط ، دياربكر طرفلرني ترکەراضى اولدى ايسەدە ركن الدينك امراسى بو مملكتلرى آز كوردىلر و (عزالدین) ك امراسى دە فداكارلغە راضى اولدىلر . ركن الدين قونىە اوزرينە يورودى ايكي طرفدە تکرار حرب ايدەرك حريص انسانلر يوزندن بر چوق قان دوکولدى. ركن الدين ينە مغلوب و فرار ايدەركن (دوەلى) دە ياقالاندى و كنديسنە برادرى طرفندن ابتدا آماسيە بەدە بورغلو اقامتگاه تخصيص ايدلدى . داھا آچىقجەسى حبس اولوندى . (٦٥٢ : ١٢٥٤)

بوئشادە قوماندان (بايجونويين) ە ويريلەجك بر قيشلاقدن دولاي عزالدین وبرقسم امراسى تدبيرسزجە حرکت ايتدىلر. بونك اوزرينە موغوللر (بايجونويين) قومانداسندە بر اردو ايلە آناطولىيە كيرەرك ارزىنجانە كلدىلر. عزالدین اهميتسز قوتنە كوكنەرك مقابلەيە قالدى . ٦٥٤ سنەسندە (علاء الدين رباطى) دنيلان قونىە ايلە آقسراى آرسندە كى برموقعەدە عزالدینك اردوسى مغلوب و كنديسى انطاليەيە فرار ايتدى. بونك اوزرينە

ورغولوده حبس ايديلن برادري ركن الدين قيليچ آرسلان تخته چيقدى. وهلا كو خانك حمايه سنه نائل اولدى. (عز الدين كيكاس) ده نائل توجه اولوب سلجوقى حكومتك شرقى ركن الدينه غربى عز الدينه ويريلدى. فقط بوتقسيم چوق دوام ايمهدى. بعض مفسدر عز الدينك مصرله مخبره سى اولديغنى ركن الدينك وزيري معين الدين سليمان واسطه سينه هلا كويه دويورديلر و عز الدينك تأديينه مساعده ايسته ديلر. هلا كو مساعده ايتدى. ركن الدين كندى وموغلون عسكريله قونيه اوزرينه يورويه رك سلطان عز الدينى آنطاليه يه فراره واورادن بيزانس امپراطورى (ميخائل پاله ثولوغوس) ك زدينه التجايه مجبور ايتديلر. (۶۶۰ : ۱۲۶۱) ايسته بوصورتله ركن الدين ظاهرأ مستقل، حقيقتده موغللرك بر واليمى اوله رق سلجوقى تخته كچدى. فرار ايدن عز الدين بر خيلى مدت قسطنطينه ده اقامتدن صوكره قچاق حكمدارى (بركه) خانك هميله قورتيلوب (سراى) شهرينه كوتوريلش ايسه ده مملكته عودت ايدميه رك اوراده وفات ايتمشدر.

قرده شنك فرارندن صوكره سلجوقى سلطنتنده بالكز قالان قيليچ آرسلان رابع موغللرك ومعين الدين پروانهك النده اويونجاق اولمش وينه او اللرده مقتولاً وفات ايتمشدر (۶۶۳) ويا (۶۶۴).

*
*
*

اوج قرده شلر سلطنتى منحصرأ ذكر ايدل كدن صوكره كتابه ده اسمى كچن (سيف الدين حميد) ى تدقيق ايدم. امير كبير « سيف الدين حميد بن ابى القاسم ابن على الطوسى » يوقاريكى كتابه ده اسمى كچن و (يسرطوسى) دى دينيلن (ابى القاسم) ك اوغلى در. بو ذات اوج قرده شلر حكومتنده پروانهك خدمتيله اكيوكسك موقعلردن بريى اشغال ايتمشدى [۱]. بو ذات حقنده ابن بيبى ايله اقسرايى تذكره سنده معلومات اولمى لازم كليرسه ده بو معلومات يوقدر. بالكز اوج قرده شلرك ايلك پروانه سنك (ابوبكر) صوك پروانه سنك (نظام الدين خورشيد) اولدينى آ كلاشيلور. ديمك (سيف الدين حميد) بو ايكي ذاتك آره سنده پروانهك ايتمش اوله جق [۲].

كوپرينك معمار و واقفى اولوب (ابن الحكيم) ديه مشهور اولان امرادن (بهاء الدين محمد بن ابوالفرج) حقنده شيمديلك بر معلوماته دسترس اولامامشدر. كتابه ده كي طرز تحريره نظراً متفندانن اولدينى ظن ايديلير.

سفر پاشا تره سى

۶۶۹ هـ

جامع كبير جوارنده يهوديلر محله سنده باغچلر آره سنده يوكسلمش مخروطى الشكل كار كير بر بنادر. توقادده كوملكلى باباديه مشهوردر. تره نك آلت قسمى موميايى وضع ايتمكه مخصوص مخزن در. اوست قسمنده اوج قبر واردر. تره نك يانده كي مسجددن حال حاضرده اثر يوقدر.

[۱] پروانه ييلديكمز كلهك نوعندن بر حيواندر. سلجوقيلرده پروانهك مأموريتى حكمدارك قرينى اولان بر وظيفه در. بو وزير اعظمقندن بر درجه دون ايدى. پروانهك پروانه شكنده مهرلرى اولديغى وبونلرك امور ماليه ده نظارت ايتكلرى سويله نيور.

[۲] توقادده كي پروانه حامى عجا بو ذاته مي عائد ؟

تره‌نك قیوسی اوزرنده سلجوقی خطیله محكوك كتابه واردر . كتابه‌نك طولی ۱,۳۳ عرضی ۰,۴۲ در . بو‌كتاب به دخی اوچ قردهش حكومتی زماننده قونمشدر . كتابه شودر :

۱ - انما يعمر مساجد الله من آمن بالله واليوم الآخر واقام الصلوة و آتی الزكاة ولم يخش الا الله فعسى اولئك ان يكونوا من المهتدين امر بعمارة هذا المسجد المبارك في أيام الدولة السلاطين

۲ - الاعظم بنو كیخسرو [بن] كیقباد خلد الله سلطانه العبد الضعيف المحتاج الى رحمة ربه اللطيف ابي بكر بن لقمان بن مسعود احسن الله توفيقه في شهور سنة تسعة اربعين وستمائة

كتابده اوچ قردهشك ايری آیری اسملری ذكر ایدیلیوب جمع اوله‌رق (بنو كیخسرو) تعیری قوللانیلمشدر . یوقاریکی كتابه ایضاحتنده (غیاث‌الدین كیخسرو) اولادینه دائر ایضاحات لازمه ویریلشدر . مسجدك بائیمی (ابي بكر بن لقمان بن مسعود) ك كیم اولدینی بیلنه‌مدی . بو تره‌به سفرپاشا دینه‌سنك سببی (۱۰۶۳) ده اسکی قصابخانه چشمه‌سنی یاپدیران (سفریشه) نك بورایه دفن ایدیلش اولسندن ایلری كلش اولمیلدر .

آلاجه چشمه كتابه‌سی

هـ [؟] ۶۷ هـ

بو چشمه آلاجه مسجدك حولیسنك سوقاق قسمنده اولوب مرمره حك ایدیلش كتابه شودر :

۱ - بنا هذه العين في أيام السلطان الاعظم غياث الدنيا

۲ - والدين كیخسرو بن قلیج ارسلان خلد الله دولته لعمارتها العبد ..

۳ - قرا ارسلان سهانجه ؟ بمال مرحومة مرید ؟ خاتون بنت سهانجا في سنة ... سبعين وستمائة

بو كتابه‌یی او قوركن خليل ادهم بك افندیك انجمن مجموعه‌سنده کی كتابه‌یی ده تدقیق ایتدك استادك او قودیفندن فضله برشییء او قونا مادی . كتابه‌نك طولی (۵۰) عرضی (۳۰) سانتیمتره در .

كتابده اسمی كجن حكمدار غیاث‌الدین كیخسروك حكومتی ۶۶۳ دن ۶۸۱ تاریخنه قادارد . غیاث‌الدین كیخسرو ؛ باباسی دردنجی قلیج ارسلانك مقتولاً وفاتی اوزرینه ایکی بچق و برروایت كوره‌ده التي وهامر كوره درت باشنده سلجوقی حكمداری اولدی . حكومت ایشلری ابتدا معین‌الدین سلیمان پروانه ایله وزیر اعظم (صاحب آنا) فخرالدین علی ده ایدی . معین‌الدین ، عزالدین كیكاوس طرفدار لغیله اتهام ایتدیکی صاحب آتانی عزل و عثمانجق قلعه‌سنده حبس ایتدیرمك حكومت امورینی كندی ألنه آلدی . موغوللر پروانه‌یه اعتماد ایتدك نندن و پروانه‌ده افندیسی اولان ایلخانلیرله صادق اولدیفندن سلجوقی حكمداری بر كوكلكه مشابه‌سنده ایدی .

غیاث الدین زماننده نیکدهده عصیان ایدن و مصرک مظاهرتی تأمین ایلک اوزره تشبثانده بولنان خطیر اوغللری تأدیپ ایدیلدی. مصر اوردوسی حکمدار (ملک الظاهر بابارس) قومانداسنده اناطولییه کیردی، قیصرییه ضبط ایلهدی (غیاث الدین کیخسرو) توقاده چکیلدی. تاتار حکمداری (آباخان) مصر لیلره مغلوب اولدی. آباقا بو مغلوبتک آجیسنی اناطولی خلقدن چیقارارق براقچ یوزبیک مسلمانی قتل ایتک وحشتی کوستردی. موغوللرک تحکمندن ییقمش اولان (معین الدین سلیمان پروانه) نک مصر لیلره مخبرات خفیه سنه داثرالده ایدیلن وثیقه لر اوزرینه (سلیمان) محاکمه ایدیلهرک (۶۷۴) سنه سنده آلا داغده اعدام ایدیلدی.

غیاث الدین کیخسروک زمانیه وقوع اتدن بری ده (جری) وقعه سیدر. عزالدین کیکلوس ثانیته اوغللردن اولدیغنی ادا ایدن جری اسمنده بری سلطنت دعواسنه قیام ایتش و بونی فرصت بیلن قره مان اوغلی محمدک جرییه مظاهرت ایله قونییه ضبط و جرییه حکمدار اعلان ایله مشدی. غیاث الدین پک چوق اوغراشدقن صوکره جری حادته سنی باصدیروب کندیسنی قتل ایتدیرمشدر.

(غیاث الدین کیخسرو) ه صوک زمانلرنده (غیاث الدین مسعود) رقیب چیقهرق موغوللرک مظاهرتیه سلچوقی حکومتک یاریسی کندیسنه ویریش و بو حالدن متأثر اولان غیاث الدین کیخسرو بو حاله اعتراض ایلهرک کورولتی یامق ایسته دیسهده موفق اولامه یوب موغوللرک بعض اتهاماتی اوزرینه واغتشاش قورقوسی و رجال دولته قراریله قتل اولوندی. (۶۸۱) [۱] بو [۶۸۱] تاریخی ده قطعی دکدر. (۶۸۲) تاریخی بر سکسی احمد توحید بک افندینک قاتالوغنده کورولور. [۲] رقیب غیاث الدین مسعودک (۶۸۱) تاریخی سکسی غیاث الدین کیخسروک مطلقا بو تاریخده مقتول اولدیغنی ظن ایتدیرمز. معلوم اولدیغنی اوزره مسعود داهاحال حیاتنده عمجه زاده سنه رقیب اوله رق میدان چیقمش و حکمدارلنی ایلخانیرجه تصدیق ایدیلشدی. کتابةده اسمی کچن (قرا آرسلان) کیم اولدیغنی بیلینه مدی. بو ذات همشیره سنک مالی ایله بو چشمه نی یاپدرمشدر.

احمد پاشا مسجد و تربه سی

۶۸۷ هـ

بلکه صوکره دن وزیر احمد پاشا طرفندن تجدید و یا تعمیر ایدیلش اولسندن دولای احمد پاشا مسجد و تربه سی دیه طانیلان بو ایکی بنا سلچوقیلر زمانه عاقددر. بو مسجد و تربه علی پاشا جامعی قارشیسنه تصادف ایدن سوقاغک ایچنده وصاغ طرفدهدر. مسجد مدخلک صاغنده کی قپوسندن تربه کیدیلر. تربه ده یازیسزبش قبر واردر. بونلردن بریمی بویوک دیکرلری کوچوکدر. بوراسی فتواخانه اتخا اولونمشدی.

مسجد قپوسی اوزرنده کی اوزون مرمر کتابة نک طول و عرضی اولچمه دم. خلیل ادهم بک افندی بونک طولک ۱،۷۰ عرضک (۱،۴۵) اولدیغنی قید ایتشلردر. کتابة جلی ایوبی خطیله حک ایدیلشدر.

[۱] هاممر تاریخی (ج ۱، ص ۸۴) ایلخانی حکمداری ارغون خانک دشمنی اولان قریم تاتارلرله مناسبات خفه ده بولوندیغنی شهبه سیله (۶۸۴) ده اعدام ایدیلدیکنی یازار.

[۲] ص ۳۱۶

- ۱ - قال الله تبارك وتعالى من عمل صالحاً فلنفسه تقرب بإنشاء عمارة هذا الخانقاه المبارك في
- ۲ - زمن السلطان الاعظم شاهنشاه المعظم غياث الدين ابى القتح مسعود بن كيكاس
- ۳ - خلد الله دولته وفي ايام ملكة المعظمة صفوة الدنيا والدين ايد الله دولتها الى الله تعالى وابتنى مرضاته العبد
- ۴ - الضعيف المحتاج الى غفور اللطيف ابو الحسن بن الشمس تقبل الله عنه واحسن عواقبه في شهر ربيع الاخر لسنة سبع وثمانين وستماية

بو خاتقاه و مسجد سلجوقى حكمدارى (غياث الدين مسعود ثانى بن عز الدين كيكاس ثانى) نك زمان حكومتده ورنجى حكومتى زمانده ياپدريشدر .

غياث الدين مسعود ثانى (باباسى عز الدين كيكاس) ك بزانسه التجاسنده برابرنده بولونمش وقپچاق حكمدارى طرفندن پدرى نك (سراى) شهرينه نقل و اوراده وفاتى متعاقب (مسعود) ده ابن بيبي به كوره كيزليجه بر كمى به بينه رك هيتيله سينوبه چيقمشدر . بونك اوزرينه قسطمونى ده امارت ايتمكده اولان (مظفر الدين يولق ارسلان بن آلپ يوروك) مسعودك خدمتنه كيردى . مسعود سلجوقى سلطنتنى آلد ايتمك ايجون ايلخانليرك آناطولى واليسى نزينه كيتدى اورادن ايلخانى حكمدارى احمدخان طرفندن واقع دعوت اوزرينه تبريزه كيدرك توجهه نائل اولدى . واوزمانه قادار سلجوقى تختنده يالكز اوله رق او طوران (غياث الدين كيخسرو ثالث) ك دولتى ايكي به آريلوب ياريسى سيواس ، آماسيه طرفلى (غياث الدين مسعود) و يريلشدى . سلجوقى دولتى ايتدكلى كى اداره ايتمك ايتستين موغوللرك اونى بوضورتله ايكي به آيرمقله حاصل اوله جق تشتندن داهازياده استفاده ايله جكلى طيبى ايدى .

(غياث الدين مسعود ثانى) به قارشى بر آراتق برادرى (كيومرث = ركن الدين) قيام ايتدى قسطمونى كنديسنه مركز يابان كيومرثى دولتشاه اوغللى اداره ايدى يورلردى . مسعود (۹۶۰) ده كيومرث ايله ايتديكى محاربه ده ابتدا مغلوب و اسير اولديسه ده بالاخره (شمس الدين دميرجاندار) طرفندن قورتاريلشدى . غياث الدين مسعوده برادر زاده سى (علاء الدين كيقياد ثالث بنى قرامرز) رقيب چيقمش وروايته كوره سلجوقى مملكتنك نصفي مسعوده وديكر ياريسى مركزى قونيه اولق اوزره علاء الدين ثالث و يريلشدر . [۱] مسعودك برنجى حكومتى ۶۸۱ دن ۶۹۴ تاريخنه قادار دوام ايتمش وكنديسى همدانه نقل ايديلهرك حبس ايديلش ، (۷۰۲) ده (غازان خان) طرفندن (غياث الدين مسعود ثالث) يرينه تكرار حكومته كچرك (۷۰۴) ده قادار اسماء حكمدارلى ايدوب بوتاريخده وفات ايلشدر . ذاتاً مسعودك ايلك حكومتك صوكارنده ايلخانيلر امور حكومته بوتون بوتون مداخله ايله ممالك رومى درت ايلته تقسيم ايله ديلىر . [۲]

* *

[۱] على تاريخى (علاء الدين كيقياد ثالث) ك ۶۹۷ تاريخنده عمجهسى سلطان مسعود يرينه حكمدار اولدينى قيد ايدى . (ج ۵ ص ۲۱) .

[۲] منجم باشى مسعود ثانى نك ۶۹۴ ده عزل وحبس ايديلوب سلجوقى مملكتنك درده تقسيم ايديلديكى بر قسمك پروانه جى محمد بكة بر قسمك وزير اعظم جمال الدين بر قسمك انك كتخداسى كمال الدين قفلىسى به وبر قسمك ده دفتر دار شرف الدين و يريلديكى يازار . (ج ۲ ، ص ۵۷۴) بو آدمرك ظلمى اوزرينه سلجوقى عائله سندن (علاء الدين ثالث) (۶۹۴) ده حكمدارلغه كتيريلشدر .

غياث الدين مسعود ثانی نك (فی ایام ملكة المعظمه) تعبیر یله رفیقہ سنی حکومتہ تشریك ایلمش ویا برجیلہ اولارق اسمنی کتابہ یه قید ایتدیرمش اولدینی وارد خاطر در . کتابده کورولمور . کتابده اسمی ذکر ایدیلن (ابوالشمس بن الحسین) ك کیم اولدینی بیلنمیدی . مسعود ثانی نك رفیقہ سنی منسوبیندن اولماسی ملحوظ در .

سنبل بابا زاویه سی

۶۹۱ هـ

توقادك صامسون جاده سی اوزرنده ، باغچه قپوسی دینلن موقعده كائن (دارالصلحاء) دخی دینلن (سنبل بابا) تربہ سی کارگیر اولوب بالاخره اوزرینه ایکی اوطه یاپیلمشدر . بو اوطه لرك آلی دكاندر . کوچوك تربده قبر کتابہ سی کورولمور . تربہ قپوسنك ایکی طرفنده برر حجره وارد . قپوجہہ سی مرمرله یاپیلمش واستیلا قیتلر ایله سوسلنمشدر . قاپونك اوستنه قونان کتابه ساچوق خطیلہ اوج سطر اولوب طولی ۱،۴۰ عرضی ۰،۴۴ در .

۱ — قال الله تعالى وما تقدموا لانفسكم من خير تجدوه عند الله هو خير مما اعظم اجرا واستغفر والله توسل بانشاء هذا المقام المبارك المسمى دارالصلحاء

۲ — الى الله تعالى في زمن السلطان الاعظم غياث الدنيا والدين [مسعود] بن كيكاس خلد الله دولته عتيق الملكة المعظمة المطهرة المكرمة

۳ — الى الطرفين النسيبة الابوين صفوة الدنيا والدين بنت الامير المغفور معين الدين پروانه رحمه الله وابقاها زين الحاج والحرمين سنبل بن عبدالله تقبل الله منه في سنة احدى وتسعين وستماية

بودارالصلحاي يوقاريدہ زماني وقوعاتندن بحث ايدیلن غياث الدين مسعود ثانی نك رفیقہ سنی ومشهور معين الدين سليمان پروانه نك قیزی اولان خاتمك آزادلیلرندن (حاجی سنبل بن عبدالله) اسمنده بری یاپدیرمشدر .

(صفوة الدنيا) تعبیری اکثریتله حکمدار والده و رفیقہ لرینه ویریلن عنواندر . اولیا چلبی ، معروف سیاحتنامه سنده بو تربہ یی (حاجی بککاش ولی) خلیفه لرندن (سنبل بابا) نك اولوق اوزره ذکر ایدیور . کتابده مسعود ثانی نك رفیقہ سنی اسمی کورولمور . اکثر سلجوق کتابه لرنده قادین اسملری ذکر اولونور .

خلف غازى زاويه سى

۶۹۱ هـ

توقادده (خلف) دن غلط اولارق (حلب سلطان) دخی دینیلن بو زاویه ، میدانده نمازگاه دینیلن موقع استقامتندن کیدیلنجه بقیچهلرک ایچریسندە کورولن چوقوردهدر . بو تربەنک ایکی قپوسی وارددر . بری اصل تربە دیکری (دارالعلم) ه عائددر . (دارالعلم) ه قپونک اوستندە سلجوقی ثلثیلە درت سطر اوزرینه شو کتابة کورولور :

۱- قال الله تبارک وتعالی سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدين وقال النبي عليه السلام اذ [۱] مات ابن آدم

۲- انقطع عمله الا عن ثلث ولد صالح يدعوه او علم ينتفع به او صدقة جارية امر بعمارة
هذا البقعة الشريفة المسمى

۳- دارالعلم والعمل فی ایام دولة السلطان الاعظم غیاث الدین ابوالفتح مسعود بن
کیکاوس خلدالله ملکه وایام دولة ملکه المعظمه حميدة الخواقین

۴- عظمة الدنيا والدين سلجوقی خواند بنت قلیج ارسلان ایدالله دولتها العبد الضعیف
المحتاج الى رحمة الله خلف بن سلیمان تقبل الله منه فی سنة احد وتسعين وستمائة .

اصل تربیه عائد صول طرفده کی کوچوک پنجره نك اوزرنده ایکی سطر کوزل سلجوقی خطیلە :

قال الله تبارک وتعالی وان المساجد لله فلا تدعو ...

بونک صاغنده کی پنجره اوزرنده درت سطرلق بسمله شریفه ايله آیه الكرسی محکوکدر . تربەنک
ایچریسندە بری بویوک دیکری کوچوک ایکی قبر وارددر . بویوک قبرک باش اوجنده بریشیل سنجاقدایالیدر .
کتابة مسعود سلجوقی نك برنجی حکومتندە وضع ایدیلشدر . کتابةده اسمی کچن (سلجوقی خواند
بنت قلیج ارسلان) سلطان مسعود سلجوقی نك عمجه سی دردنجی قلیج ارسلانک قیزیدر . بو خانمک ایلخانی
حکمداری (آباخان) ک اوغلنه ایسته نیلیدیکی وکلینی (صاحب آتا) (پروانه معین الدین) و (امین الدین
میکائیل) ک کوتوردکلرینی ابن بیبی قید ایدەر . [۱]

[۱] ابن بیبی ده «ملکه معظمه سلجوقی خانوک پادشاه زاده ايله ازدواجی ..» بحثندە خلاصه شونلر وارددر :
سلطان رکن الدینک [قلیج ارسلان] کریمه لرندن برنی ایلخان حکمداری اوغلنه ایسته یور و سلطان غیاث الدین کیخسرو ايله
امراسی بوتکلینی ممنونیتله قبول ایدهرک جهاز ترتیبی کمال الدین ابن الراحیه حواله ایدیورلر . و اتمامی متعاقب یوقاریده متندە
اسملری کچن ذوات کلینی ایلخانه کوتوریرلر . ابن بیبی بوندن سوکره شو مطالعه یی یورتوتیور :
«پروانه ، صاحب ، نایب مہمد ملکه ايله خدمت ایلخانه وارهرق عروس ناموسی نامه ايله تسلیم ایلده یلر وبوصورتله
آناطولیده مقیم وساکن اولانلرک آرقه سی بو حال دولایسیله قوی و مستحکم اولدی ... و دیار ارمنندن برقم مملکتی
سیلطانک اولکسته الحاق واصله ایلدیله ...»

سلجوقى خواندك كيمكه ازدواج ايتديكى پك معلوم اولمايور . خيراھ افندى تاريخنك برنجى جلدندە [ص ۱۰۷] « غياث الدين ثالث همشيرەسى سلجوقى خاتون حسن وملاحتە آسيە ثانيە اولديغندىن پادشاھ زاده جهان ارغون خان ايچون نكاح اولنەرق آلتىسى مطلوب ايلخانى اولغله قيديله سلجوقى خواندك آباقاخان زاده (ارغون) ك زوجهسى اولديغنى يازيور ايسەدە (ارغون) ك (۶۹۰) تاريخنەدە وفاتى وكتابهك (۶۹۱) تاريخنەدە وضع (وايام ملكة المعظمة) تعبيريله سلجوقى خاتونك حالا موقر اولمى بو خانمك آرغونك برادرى (كيخاتو خان) ك زوجهسى اولديغنى ظن ايتديرييور. بوتاريخنەدە ايسە (كيخاتو) ايلخانى حكمدارى بولنيوردى. كىخاتونك سكلرنەدە زوجه سنك دەاسمى يازيلي ايمش. كىخاتونك زوجه لرنەدن برى قرە خطايلردن (قطب الدين) ك قىزى (پادشاھ خاتون) اولوب برادرى (ارغون) ك وفاتندە بوخانمى كىخاتو آلمشدر . خيراھ افنديك مطالعەسى اوزرە كىخاتونك سلجوقى خانمى دە آلدېنى وارد خاطر اولاييلير . كتابةدەكى (خلف بن سليمان) ك سلجوقى خواندك آداملرنەدن اولدينى آ كلاشيليور. (سلجوقى) اسمى اصل اسمى اولوب (سلجوق) ، (سلچك) (سلچوك) كېدە قوللانييلير .

(خوند) حكمدار عائله لرينك اك بويوكلرينە و حتى مصرده حكومت ايدن توركلر زمانندە پادشاھ زوجه لرينە ويرپان برر عنواندر كه (ملكه) ، (پرنسس) مقامندەدر . [۱] آماسيە تاريخنەدە (خوندى) نك توركجەدە قوى وصلابتلى معناسنە كلن (قونغار) دن آليندينى قوى الاقتدار ار ككلرە (قونغار) قاديئلرە (قوندى) دنليديكى و (قونغار) ك صوكرەدن (خنكار) . (قوندى) نك دە (خوندى) يە تبدل ايتديكى محرردر . [۲]

آلاجه . مسجد

۷۰۰ .

اوليا چلبى بونى (آلاجه جامع) و (كوچوك منارەلى) اسملريلە ذكر ايدەرك « منارەك ذروۋە عاليەسى غېرى برصنعت اوزرە انشا اولونمشدر كه واجب السيردر برقبەلى برجامع معمورددر ، مطالعەسنى يورودىيور . [۳] جامع حال حاضرده معمارى جەھتيلە حائز اهميت اولمايوب منارەسى كوزل برطرزده طوغلەدن ياپلشدر اشاغىيە قيد ايتديكمز كتابة مسجدك تجديداً تعميرندە منارەك قاعدە قسمنە قونمشدر . درت سطرلق كتابة ايوبى خطيله حك ايدىلش اولوب شودر :

۱ — بسم الله الرحمن الرحيم عمر هذا المسجد فى ايام د

۲ — ولت السلطان الاعظم علاء الدنيا والدين كيقباد ابن فرامرر

[۱] انجمن مجموعهسى جزؤ ۳۵ ص ۶۵۷

[۲] ج ۲ ص ۴۹۱ هامش

[۳] ج ۵ ص ۵۸

٤ - يقرأ الإمام بعد صلوة العصر فيه سورة الفتح في شهر سنة سبع مائة تقبل الله منه وعفائه أمين

بو کتابه اوچونجي سلطان (علاءالدين بن فرامرز) ك زمانه عأندر . مشاراليه بعض تاريخي قيدله كوره . (٦٩٧ : ٧٠٠) [١] و (٧٠٤ : ٧٠٧) تاريخنډه ايكي دفعه حكمدارلق ايتشدر . بعض تاريخنډه ٦٩٩ . قادر (علاءالدين) ك حكومت ايله ديكي محر ايسه ده كرك بو كتابه وكر ك غازان محمود خان ايله مشتركاً باصيلش برسكيه نظراً (٧٠٠) تاريخنډه حكومتك دوام ايتديكي آكلاشيلور [٢] . ينه بو (٧٠٠) تاريخنډه اوغلي غياثالدين مسعودك باباسنه خلف اولديني ده باصديرش اولديني كوش برسكدن مستبان اولمقده در . [٣] علاءالدين يقباد بن فرامرزك حكومتى حقنډه دوغرو و قطعى برقيدوقدر . خيراوا فندى بوذاثك (٦٩٧) تاريخنډه سلطان مسعود ثانى ك يرينه حكمدار اولديغى و كنديسنك جسور و بهادر اولوب مغول اتقايله خيليجه ايش كوردى كنى فقط مملكتك نصفنك تانارلر أئنده بولونديغى و (قسطنونى ، سينوب ...) طرفلرنده مسعودك اوغلي غازى چاينك اجرأ امارت ايله ديكنى و نهايت سلطان علاءالدينك بعض خصوصات حقنډه اياخايلردن استيدان ايتمه سنه و صورت عصيان كو ستره سنه مبنى حبس اولونوب يرينه اوغلي (غياثالدين) ك كچرك بونك ده برقاچ كون مرورنډه خلع و قتل ايدلديكنى يازار . [٤] غياثالدين مسعود ثانى ك [٦٩٧-١٢٩٧] سنه سنډه خلع و همدانډه حبسى اوز يرينه يرينه (عزالدين كيكوس) ك طور و نى و (فرامرز) ك اوغلي (علاءالدين) غازان خان طرفندن سلچوقى تخننه اقعايد ايدلشدر . [٥] علاءالدين موغوللرك مظلاندن ايكله ين مملكته بر خدمت ايدمه مش و غربى آناطوليده سر كشانه حر كت ايدن بككر ايله اوغراشمش و قسماً ده موفق اولمشدر . ذاتاً منجم باشنك تعريبنى كى كنديسنك اياخان طرفندن تعيين ايدلش بر متسلمدن فرقى يوقدى . بوذاثك (انجمنك عثمانلى تاريخنه كوره) زماننډه واقع فاصله سلطنتى نظردقه آلنبرسه بردفعه جلوس ايتديكي اكلاشيلور . چونكه : علاءالدينك سلطنتى ائناسنډه موغول عسكرينك سرعسكرى (سولاميش) خان [بايجونوينك حفيدى] غازان خانه عصيان ايله كوز قويدىنى سلچوقى مملكتنى اله كچيرمش و مصر ليله قرمان اوغللردن معاونت طلب ايله مشدى . بو كورلتو آره سنډه علاءالدين ثالث فرار ايله مشدر . (سولاميش) غازان خانك كونده رديكي (فوتلق) شاه قومانداسنډه كى اردو طرفندن (آق شهر) اووه سنډه مغلوب و مقتول اولمى اوز يرينه علاءالدين ميدانه چيقمشدر . (٦٩٩) بر مدت صوكره سولاميشه معاونت ايدن مصر اوز يرينه يورون غازان خان علاءالدين ثالثه التفات ايله تكرر سلچوقى تخننى و برمش و همشهره سنى دخى تزويج ايله داماد يامشدى . [٦] علاءالدين بوفاصله سلطنتى متعاقب واقع جلوسنډه

[۱] منجم باشي (علاء الدين) ك جلوسني ۶۹۶ كوستر .

[٢] مسكوكات قدیمة اسلامیه قتالوغی [قسم رابع - احمد توحید بك] ص ٣٤٨

» » » » » » [۲]

[٤] ج ٢ ص ٧ ٦ ٨

[۵] عزالدین کیکاؤس پیزانسدہ قالہرق بالآخرہ اورادن تخلص ابدلديکي ائشاندہ دیگر بر محلدہ حبس اولان اوغلی (فرامرز) قورتاريله مہرق محبسده وفات ايتمش وانک اوغلی علاءالدین پدرينک وفا تي متعاقب سلاجوقی سلطنتی طلب ايتمک اوزره ايمپراطورلق طرفندن بر اياچي يہ ترفيقاً تبريزہ کونده ديلہرک سلاجوقی سلطنتی الدہ ايلہ مشدر . (عثمانی تاريخی ۴۷۰)

[۶] تقريباً (۷۰۰) تاريخی . رضا نور بکک تورک تاريخچندہ محمود خانک قيزني ويرديکي يازيليدر . (ج ۳ ص ۱۱۰) رضاورک (۶۹۹) دہ تزيوچي بازار .